

Az Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem
intézmény- és programakkreditációs monitor vizsgálata
(szakbizottsági értékelés)

Előzmények: Az Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetemet és annak hitéleti szakjait [felekezeti szociális munkás (N, E) alapképzési szak, judaisztika (N) alapképzési szak, rabbihelyettes (N) alapképzési szak, egyházi/felekezeti (zsidó) közösségsszervező (L) alapképzési szak, zsidó liturgia (L) alapképzési szak, zsidó kultúratörténet (E) mesterképzési szak, rabbi (N) osztatlan mesterképzési szak] a MAB az intézményakkreditáció 3. körében a 2016/2/VIII/1 számú határozatával – az akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelés esetén – 2020. december 31-ig akkreditálta, de azt a rabbihelyettes és a zsidó liturgia alapképzési szakok esetében a megjelölt hiányosságokra reagáló intézkedési terv 2016 július 31-éig történő MAB-hoz való benyújtásához, valamint a 2017 februárjában indítandó követő (monitor) vizsgálat sikeres teljesítéséhez, a felekezeti szociális munkás, a judaisztika és egyházi/felekezeti (zsidó) közösségsszervező alapképzési szakok esetében pedig a megjelölt hiányosságokra reagáló intézkedési terv 2016 július 31-éig történő MAB-hoz való benyújtásához, valamint a 2018 februárjában indítandó követő (monitor) vizsgálat sikeres teljesítéséhez kötötte.

Az egyetem mind az intézkedési tervet, mind a monitor eljárás lefolytatásához szükséges beadványt határidőre eljuttatta a MAB-hoz.

I. Rabbihelyettes alapképzési szak

1. A tanterv kisebb korrekcióra szorul, mert szabadon választható tárgyak nélkül a kötelező kreditek száma 230, amihez a szabadon választható tárgyak sávjában 12 vagy 16 kredit van előírva: ez összesen vagy 242 / 246 kredit.

Az intézmény a szabadon választható tantárgyak számára fenntartott kredittartományt csökkentette 10 kreditre, amelynek eredményeként a szak összkreditértéke 240 kredit lett.

Az összkreditérték valóban megfelelő, de a szabadon választható tantárgyak számára fenntartott keret a jogszabályi minimum (5%) alá csökkent. Emellett azt is meg kell jegyezni, hogy a kötelezően választható tantárgyakat a tantervben név szerint meg kell jelölni. Ezek korrekcióra szorulnak.

2. Az önértékelésben az intézmény az egyes tantárgyakat nem rendelte a KKK-ban rögzített kompetenciákhoz. Ez a feladat nem olyan reménytelen, mint ahogy azt az önértékelés állítja, minőségbiztosítási szempontból pedig elengedhetetlen: ha nincs rögzítve, mi az adott tantárgy alapvető célja, akkor annak tananyaga (és oktatója) könnyen önálló útra lép, oktatása pedig öncélúvá válik.

A korrekció megtörténtét már az intézkedési tervben dokumentálta az intézmény.

Teljesült.

3. Mivel azonban – a rabbi szak önértékelése szerint – a rabbik munkájában újabban „felértékelődött a pasztorális tevékenység és az ifjúsággal való hangsúlyos foglalkozás”, a rabbihelyettesek esetében is érdemes lenne a tantervet a pedagógiai, pszichológiai és didaktikai kompetenciák elsajátítását célzó tantárgyakkal kiegészíteni.

Az intézmény a pedagógiai, pszichológiai és didaktikai kompetenciák elsajátítását célzó tantárgyakat a „szabadon választható tantárgyak keretén belül” hirdeti a szak hallgatói számára.

Ez a megoldás nem eredményezi azt, hogy a szak összes hallgatója megszerzi a vonatkozó kompetenciákat. Az intézmény ezt a jobbító szándékú nem kívánta megvalósítani.

4. *Az egyetem gondolja végig, egy szak és egy vagy több, arra épülő szakirány elkülönítésével a rabbi, a rabbihelyettes és a judaisztika szak között nem lenne-e gördülékenyebb az átjárás, ami az intézményen belüli továbblépés lehetőségeinek bővítésén túl bizonyára a lemorzsolódás csökkentését is hatékonyan szolgálná.*

Az intézmény e tartalmi jellegű javaslatra nem reagált, feltehetőleg azzal nem kívánt élni.

5. *A szak felelőse Fényes Balázs PhD, egyetemi docens, komoly kutatói és oktatói tapasztalatokkal rendelkezik a hittudományok, ezen belül a judaisztika és a hebraisztika területén. Két szakma-specifikus tantárgy felelőse a szakon (összesen 24 kredit értékben), melyek közül azonban csak az egyiknek oktatója (8 kredit), a másinak nem, ez utóbbi nem felel meg a MAB elvárásoknak.*

Az intézmény már az intézkedési tervben rögzítette, hogy mindkét tantárgyat, amelynek a szakfelelős egyben a tantárgyfelelőse is, a 2016/2017-es tanévtől ő maga fogja oktatni. A monitor eljárásra készült beadvány ennek némiképp ellentmond, miszerint közli, hogy a szakfelelős MAB új szakmai bírálati szempontrendszere szerint a szakfelelős legalább 8 kredit értékű ismeretanyag felelőse kell legyen a szakon, amely ismeretanyag(ok) oktatásában érdemi, meghatározó részvétele kell legyen.

Az intézmény nem vette figyelembe, hogy az általa idézett szöveg pusztán a szakfelelősökkel szemben támasztott minimális követelményt jelöli meg, de az intézményben ennél több, összesen 24 kredit értékű tantárgy felelőseként volt megjelölve a szakfelelős, és mint tantárgyfelelősnek a tantárgyfelelősökkel szemben támasztott követelményeknek is meg kell felelnie, amely szerint minden tantárgyfelelősnek részt kell vennie a saját tantárgya oktatásában valamilyen formában. Ez nem jelenti azt, hogy ő kell, hogy oktassa teljes egészében az adott tantárgyat, de legalább minimális mennyiségben kontaktóra keretében találkoznia kell a hallgatókkal. Ezen felül a szakfelelőstől az az elvárt, hogy 8 kredit értékben olyan ismereteknek is legyen felelőse, amelyek vonatkozásában az oktatói közreműködése ennél jelentősebb, érdemi részvételt jelent.

6. *Ugyanakkor az AT tantárgyfelelősök tantárgy- és/vagy kreditterhelése magas: a legfeljebb 5 tantárggyal és/vagy 25 kredittel, illetve a legfeljebb 7 tantárggyal és/vagy 35 kredittel terhelhető tantárgyfelelősök aránya nem felel meg a MAB által elvárt 2:1 aránynak: 25 kredit: 8 fő, 35 kredit: 7 fő. Ráadásul 4 tantárgyfelelős még a 35 kredites határt is átlépi (igaz, mindannyian csak 1 kredittel). Jegyezzük meg, hogy a hiteleti szakok önértékelései a kötelezően választható és a szabadon választható tantárgyakhoz nem rendelnek tantárgyfelelősöket, így a valós terheltség még ennél is nagyobb lehet. Ez a túlterheltség minőségbiztosítási szempontból aggasztó, mivel ennyi tantárgy érdemi nyomon követése és fejlesztése a tantárgyfelelősökre akkora terhet ró, ami mellett egyéb oktatói és kutatói feladataik nem, vagy csak nehezen teljesíthetőek. Ez mindenképpen fontos fejlesztendő terület a jövőre nézve.*

Az intézkedési terv közli, hogy a 2016/2017-es tanévre két új oktató kerül felvételre, illetve, hogy erre a tanévre már senki nem lesz, aki túllépné a megengedett kreditterhelést. A monitor beadvány ehhez képest arról ad tájékoztatást, hogy tantárgyfelelősök tantárgy, illetve kreditterhelésén ... még számottevően nem tudtak változtatni. Emellett az intézmény azt is rögzíti, hogy az új MAB elvárások értelmében egy tantárgyfelelős immár 36 kredittel terhelhető, amelyet egy tantárgyfelelős sem lép túl. A kötelezően és a szabadon választható tárgyakat azért nem számolják be a kreditterhelésbe, mert nem lehet tudni, hogy az adott tantárgy biztosan indul-e minden félévben.

Valóban megállapítható, hogy az új szakindítási bírálati szempontrendszer követelményeinek a képzés tantárgyfelelősei megfelelnek, de azt fontos megjegyezni, hogy a kötelezően és a szabadon választható tantárgyak nem hagyhatók ki a tantárgyfelelősök kreditterhelésének megállapítása során, hiszen a tantárgyat gondozni, előkészíteni akkor is szükséges, ha egy adott félévben nem tudnak kurzust indítani az adott tantárgyból érdeklődés hiányában. Tehát az ilyen tantárgyak csak az aktuális óraterhelésbe nem számítanak be, de a kreditterhelésbe igen. Azt is figyelembe kell venni ugyanakkor, hogy egy ismeretkör, illetve tantárgy a kreditterhelésbe csak egyszer számít, tekintet nélkül arra, hogy azt hány szakon oktatják, de azokat minden esetben az előforduló legnagyobb kreditértékkel kell figyelembe venni.

7. További hiányosság, hogy a szak 15 tantárgyfelelőséből 6 nem tanít a szakon. Mivel a tantárgyfelelőség nem lát rá az adott tantárgy oktatására, így annak fejlesztését sem tudja végezni, a jövőben mindenképpen be kell kapcsolni őket az oktatásba.

A monitor eljárásra készült beadvány szerint a 2016/17-es tanév első félévében a rabbihelyettes alapképzési szak 15 tantárgyfelelőséből tízen tanítanak a szakon. „Ezt az »ajánlást, javaslatot«, amely egy nagy egyetemen lehet elvárás, az Egyetem tisztelettel megköszöni, de nem tudja megvalósítani, hiszen sok tantárgynak (pl.: ivrit, ivrit nyelvtani gyakorlatok, bibliai héber, judaisztika, bevezetés az Írásbeli Tanba, bevezetés a Szóbeli Tanba, midrások, pasztorálpszichológia stb.) egy tantárgyfelelőse van az Egyetem összes szakján, így az megítélésünk szerint irreális elvárás, hogy mindenhol ő tanítsa az általa felügyelt tantárgyat ilyen csekély hallgatói létszámnál és összevont órák esetén.

A MAB 2016/7/VI/5. sz. határozatának értelmében, amely 2017.01.01-től érvényes, új »szakmai bírálati szempontokat« adott ki a 87/2015. Korm. rend. 5. mellékletben előírtak alapján (http://www.mab.hu/web/tir/doc/szbsz_bs3.pdf), amely szerint: »Egy oktató legfeljebb három – akár több szakon is előírt – ismeretkör (max. 3x12 kr.) felelőse lehet.« Meglátásunk szerint e kitétel (»akár több szakon is előírt – ismeretkör«) és a fent részletezett körülményekkel indokolva, a lehetőségeinkhez mérten eleget tettünk a MAB elvárásának.»

Az intézmény ismét félreértelmez egy elvárást. A MAB nem azt írja elő, hogy a tantárgyfelelős oktassa az összes szakon a saját tantárgyát, amely szakon csak megjelenik az adott tantárgy. A MAB-nak az az elvárása, hogy a tantárgyfelelős valamilyen formában vegyen részt a saját tantárgya oktatásában, tekintet nélkül arra, hogy azt hány szakon, illetve munkarendben oktatják. Szó sincs tehát arról, hogy az oktatásban nem vehet részt a tantárgyfelelősön kívül más személy, de a tantárgyfelelős nem maradhat ki az oktatásból. Nem fordulhat az elő, hogy a hallgatók egyáltalán nem találkoznak kontaktórán a tantárgy felelősével. Ezen elvárás nemhogy nem valósítható meg kis intézményekben, hanem éppen ellenkezőleg, adott esetben sokkal nehezebb feladat lehet egy nagy intézményben megvalósítani. Az természetes, hogy egy intézmény törekszik arra, hogy a egy adott ismeretkörért az intézmény minden szakán lehetőleg ugyanaz a személy feleljen. Ez számos tekintetben előnyös, és ezt a MAB is szorgalmazza. Ez azonban nem jelenti azt, hogy minden szakon külön kurzust kellene tartani az adott diszciplínából, hiszen ez az esetek többségében felesleges. Egy konkrét kurzus egyszerre több szakon is meghirdethető, és ugyanaz az előadás vagy gyakorlati óra több szak hallgatói számára is látogatható lehet egyszerre. A fentiek miatt nem is érthető, hogy ezek az érvek miért szerepeltek annak alátámasztására, hogy a tantárgyfelelősök némelyike nem tud részt venni valamilyen formában az összes tantárgya oktatásában.

8. *A gyakorlóhelyek kiválasztásának intézményesített eljárása nincs, a fenntartóval való szoros kapcsolat az informális csatornákon keresztül biztosítja a megfelelő helyszínek kiválasztását. Minőségbiztosítási szempontból javasolt azonban, hogy az intézmény fektesse le a potenciális gyakorlati helyek engedélyezésének szempontjait, a gyakorlóhelyekkel szemben támasztott minimális elvárásait, valamint a gyakorlati munka értékelésének dokumentált eljárásrendjét.*

Az intézmény válasza alapján a szakon folyó pasztorális gyakorlat külső helyszíneit az egyetem fenntartója (MAZSIHISZ) határozza meg a magyarországi zsidóság igényeit figyelembe véve. A beszámoló szerint a „gyakorlóhelyekkel szemben támasztott minimális elvárásait, valamint a gyakorlati munka értékelésének dokumentált eljárásrendjét” az intézmény kidolgozta, s azt az intézkedési tervhez mellékelte (ld. együttműködési megállapodás szakmai gyakorlatról).

Mivel a helyszíneket a fenntartó jelöli ki, ezért arra az intézménynek kevés a ráhatása. Az együttműködési megállapodásban azonban tudja szabályozni a gyakorlóintézményekkel szembeni elvárásokat, amelyet a megküldött szerződésminta rendez is, de továbbra sem ismert a MAB számára az egységes értékelési szempontrendszer és eljárásrend.

9. *A hallgatói lemorzsolódás a szakon rendkívül magas. – Az egyetem a megfelelő minőségbiztosítási eszközök alkalmazásával tárja fel a lemorzsolódás okait, és dolgozzon ki egy 2 éves időtávlatú akciótervet annak érdemi visszaszorítására.*

Az Intézkedési terv szerint a szakfelelős elvégezte a szak összes évfolyamán a 2015/2016-os tanév I. félévébe beiratkozott, de passzív félévet igénybe vevő hallgatónál „az okok feltárását és azt összesítve átadta az Egyetem minőségbiztosítási felelősének, aki az Egyetem többi szakjának hasonló adatainak tanulmányozása után feltárta az okokat, amelyek döntő része nem az Egyetemen múlik, és a lemorzsolódás csökkentésére a felvételi elbeszélgetés alacsonyabb tájékoztató mivoltát jelölte meg.”

A javaslat nyomán megtörtént a problémakör áttekintése, de az annak nyomán született javaslat nem túl cizellált.

Összegzés:

Mivel a legfajsúlyosabb kérdésekben a problémák megoldódtak vagy az intézmény intézkedésére, vagy a szabályok enyhülése hatására, ezért a MAB Hittudományi Bizottsága a megküldött információk alapján a fenti megjegyzésekkel a szak akkreditációjának megerősítését javasolja azzal, hogy a MAB kérje be a következő tárgykörökben az intézmény beszámolóját 2017. október 15-éig: 1. a szabadon választható tantárgyak számára fenntartandó kredittartomány tantervben való korrekciója és a kötelezően választható tárgyak megnevezése (a MAB útmutatója szerint összeállított frissített tantervi tábla benyújtásával); 2. a tantárgyfelelősök kötelezően és szabadon választható tantárgyak általi kreditterhelésével kiegészített teljes kreditterhelési táblázat összeállítása (a MAB útmutatóban található oktatói táblázatminta alapján); 3. annak dokumentálása, hogy a tantárgyaik oktatásában eddig részt nem vevő tantárgyfelelősök egyénenként és tantárgyanként hogyan kapcsolódnak be ezentúl tantárgyaik oktatásába; 4. a szakmai gyakorlatok tematikájának, valamint az ezeken nyújtott hallgatói teljesítményértékelés egységes szempontrendszerének és eljárásrendjének bemutatása; 5. javasolt továbbá a lemorzsolódás témakörének újbóli áttekintése és érdemibb intézkedési terv kidolgozása.

II. Zsidó liturgika alapképzési szak

1. *A tanterv a szabadon választható és a kötelezően választható tárgyak keretét nem különíti el, illetve azok kreditértékét nem adja meg; a szaknak az intézmény honlapján szereplő leírása szerint ez a sáv összesen 18 kredit. Amennyiben ezek valóban szabadon választható tantárgyak, akkor az előírt 5%-os keret teljesül (7,5%). Az önértékelésben a képzés szerkezetének bemutatásához rendelt kreditkimutatás egyéb szempontokból is több helyen pontatlan, hiányos.”*

Az intézmény a szak tantervét átdolgozta, és azt mellékelte a beadványhoz.

A monitor eljárásra készített beadványhoz csatolt módosított tantervben elkülönítésre kerültek a kötelezően választható és a szabadon választható tantárgyak, de a kötelezően választhatók meg nem nevezése nem elfogadható, mint ahogyan arra a rabbihelyettes alapképzési szak rétékelésében utalunk. A módosítás szerint 20 kreditnyi kötelezően választható és 20 kreditnyi szabadon választható tantárgyat kell teljesíteni a képzésben. Utóbbi messze teljesíti a minimális 5%-os elvárást.

2. *Ez a tantárgystruktúra és a KKK-ban nevesített kompetenciák csak részben hozhatók fedésbe egymással – ez annak ellenére is megállapítható, hogy az intézmény az egyes tantárgyakat nem rendelte hozzá a KKK-ban rögzített kompetenciákhoz.*

Az intézmény álláspontja szerint a tantárgystruktúra és az elsajátítandó kompetenciák fedésben vannak egymással.

Tartalmi kérdés lévén ezt a szakbizottság nem vitatja.

3. *Kérdés, hogy a közösségvezetés, a hitismeretek korcsoportonkénti átadása vagy a „zsidó hitéleti, liturgiai és pasztorális alaptevékenységek” például milyen hatékonysággal sajátíthatóak el terepgyakorlatok nélkül. Ugyancsak kérdés, hogy az egyik kiemelt kompetencia, „hitismeretek korcsoportonkénti átadásához” szükséges pszichológiai és fejlődés-lélektani, valamint didaktikai (szakmódszertani) ismeretek miért nincsenek jelen a képzésben, illetve hogy a megcélzott „együttműködő, kezdeményező, kapcsolatteremtő képesség”, valamint „kommunikációs készség” mely tantárgyakon keresztül lenne kialakítható. ... E téren tehát mindenképpen ajánlott a tanterv felülvizsgálata, ennek keretében pedig az elvárt kompetenciák és a tantárgystruktúra jobb egymásra hangolása, amennyiben ennek nincsenek áthidalhatatlan hitelvi akadályai.*

A szak tanterve módosításra került a MAB javaslatai alapján, de a nyelvi képzés erősítését korábban éppen a MAB javasolta, amelyet az intézmény más szempontok alapján is fontosnak tartott, és ezen nem kívánnak változtatni. A liturgika kapcsán az intézmény azért nem ír elő szakmai gyakorlatot, mert a hallgatóik nem mindegyike zsidó vallású, és őket nem akarja a zsidó vallási életben való aktív részvételre kötelezni.

A MAB az intézmény álláspontját e kérdésben tiszteletben tartja, de azt megjegyzi, hogy egy hitéleti képzésben elvárható a belépő hallgatóktól, hogy az intézmény által képviselt hitelveket magukénak érezzék és vallják. Megjegyzendő továbbá, hogy a szakon célul tűzött kompetenciák helyszíni gyakorlat nélküli megszerezhetősége meglehetősen kétséges egy ilyen gyakorlatorientált szakterületen, mint a liturgika.

4. *A szak felelőse Kárpáti Judit PhD, egyetemi docens, a Liturgia Tanszék vezetője. Minősítése szempontjából megfelel a MAB elvárásainak: vezető oktató, szolid kutatói publikációs tevékenységgel a judaisztika, ezen belül pedig a szakrális művészet területén. Kutatási és*

publikációs tevékenysége azonban nem a zsidó liturgia területére összpontosul, és a szakon összesen két, szak-specifikusnak semmiképpen sem nevezhető tantárgy (ivrit nyelv) tantárgyfelelőse, ráadásul e tárgyakat nem is ő oktatja, azaz szakfelelősként a szak oktatásában, szervezésében érdemben nem vesz részt. Kérdés, hogy így a szakon folyó képzésre mennyiben lehet rálátása, illetve érdemben a szak minőségfejlesztésében részt tud-e venni. Személyét ezért a bizottság – a jelenlegi feltételek mellett – nem tartja alkalmasnak a szakfelelősi feladatok ellátására.

Az egyetem a fenntartóval egyetértésben a szakfelelőst alkalmasnak tartja a szakfelelősi feladatok ellátására a zsidó liturgika alapképzési szakon. A szakfelelős a Liturgia Tanszék vezetője, tudományos fokozatát zsidó vallástudományból szerezte, publikációi között megtalálhatóak a közvetve vagy közvetlenül liturgikus témájú művek is. A jövőben még jobban fog koncentrálni a liturgiai témájú kutatásokra és tanulmányok készítésére.

A szakbizottság az egyetem érvelését nem vitatja.

5. Ugyanakkor a tantárgyfelelősök tantárgy- és/vagy kreditterhelése magas. A legfeljebb 5 tantárggyal és/vagy 25 kredittel, illetve a legfeljebb 7 tantárggyal és/vagy 35 kredittel terhelt tantárgyfelelősök aránya éppen fordítottja a MAB által elvárt 2:1 arálynak (25 kredit: 5 fő, 35 kredit: 9 fő). Ráadásul 4 tantárgyfelelős még a 35 kredites határt is átlépi (igaz, mindannyian csak 1 kredittel). Jegyezzük meg, hogy a hitéleti szakok önértékeléseiben az intézet a kötelezően választható és a szabadon választható tantárgyakhoz nem rendelt tantárgyfelelősöket, így a valós terheltség még ennél is jóval nagyobb lehet. Ez a túlterheltség középtávon minőségbiztosítási szempontból aggasztó, mivel ennyi tantárgy érdemi nyomon követése és fejlesztése a tantárgyfelelősökre akkora terhet ró, ami mellett egyéb oktatói és kutatói feladataik nem, vagy csak nehezen teljesíthetőek. Ez mindenképpen fejlesztendő terület a jövőre nézve.

Az intézkedési terv közli, hogy a 2016/2017-es tanévre már senki nem lesz, aki túllépné a megengedett kreditterhelést. A kötelezően és a szabadon választható tárgyakat azért nem számolják be a kreditterhelésbe, mert nem lehet tudni, hogy az adott tantárgy biztosan indul-e minden félévben. A monitor beadvány az intézkedési tervhez képest arról ad tájékoztatást, hogy tantárgyfelelősök tantárgy, illetve kreditterhelésén ... még számottevően nem tudtak változtatni. Emellett az intézmény azt is rögzíti, hogy az új MAB elvárások értelmében egy tantárgyfelelős immár 36 kredittel terhelhető, amelyet egy tantárgyfelelős sem lép túl.

A monitor eljárásra készült beadvány ezek mellett még azt is megemlíti, hogy a szak a nagy egyetemekre kidolgozott és tőlük jogosan elvárt előírásoknak – speciális mivoltából és kicsi létszámából adódóan – nehezen tud megfelelni.

Valóban megállapítható, hogy az új szakindítási bírálati szempontrendszer követelményeinek a képzés tantárgyfelelősei megfelelnek, a 36 kredites határt egyik tantárgyfelelős sem lépi túl, és 25 kredit fölött is mindössze 4 tantárgyfelelős van a 15-ből. Azt azonban itt is fontos megjegyezni, hogy a kötelezően és a szabadon választható tantárgyak nem hagyhatók ki a tantárgyfelelősök kreditterhelésének megállapítása során, hiszen a tantárgyat gondozni, előkészíteni akkor is szükséges, ha egy adott félévben nem tudnak kurzust indítani az adott tantárgyból érdeklődés hiányában. Tehát az ilyen tantárgyak csak az aktuális óraterhelésbe nem számítanak be, de a kreditterhelésbe igen. Azt is figyelembe kell venni ugyanakkor, hogy egy ismeretkör, illetve tantárgy a kreditterhelésbe csak egyszer számít, tekintet nélkül arra, hogy azt hány szakon oktatják, de azokat minden esetben az előforduló legnagyobb kreditértékkel kell figyelembe venni. A szakbizottság a fentiekén túl azt is megjegyzi, hogy a szakindítási követelmények nem nagy egyetemekre specifikálva készültek, az abban foglaltak a legkisebb főiskoláktól a legnagyobb egyetemekig minden adottságra figyelemmel specifikált minimum-

követelmények, amelyeket minden olyan intézménynek teljesítenie kell, amely alapképzést kíván indítani.

6. *Megjegyzendő, hogy a szak 6 tantárgyfelelőse nem tanít a szakon, és jelenleg az adott tantárgy oktatásában az intézmény egyetlen másik szakján sem vesz részt.*

A monitor eljárásra készült beadvány szerint a 2016/17-es tanév első félévében a zsidó liturgia alapképzési szak 15 tantárgyfelelőséből 2 nem fog tanítani a szakon. „Ezt a MAB LB által megfogalmazott »ajánlást, javaslatot«, amely egy nagy egyetemen lehet elvárás, az Egyetem tisztelettel megköszöni, de nem tudja megvalósítani, hiszen sok tantárgynak egy tantárgyfelelőse van az Egyetem összes szakján, így az megítélésünk szerint irreális elvárás, hogy mindenhol ő tanítsa az általa felügyelt tantárgyat ilyen csekély hallgatói létszámnál és összevont órák esetén. A MAB 2016/7/VI/5. sz. határozatának értelmében, amely 2017.01.01-től érvényes, új »szakmai bírálati szempontokat« adott ki a 87/2015. Korm. rend. 5. mellékletben előírtak alapján (http://www.mab.hu/web/tir/doc/szbsz_bs3.pdf), amely szerint: »Egy oktató legfeljebb három – akár több szakon is előírt – ismeretkör (max. 3x12 kr.) felelőse lehet.« Meglátásunk szerint e kitétel (»akár több szakon is előírt – ismeretkör«) és a fent részletezett körülményekkel indokolva, a lehetőségeinkhez mérten eleget tettünk a MAB elvárásának.»

Az intézmény ismét félreértelmez egy elvárást. A MAB nem azt írja elő, hogy a tantárgyfelelős oktassa az összes szakon a saját tantárgyát, amely szakon csak megjelenik az adott tantárgy. A MAB-nak az az elvárása, hogy a tantárgyfelelős valamilyen formában vegyen részt a saját tantárgya oktatásában, tekintet nélkül arra, hogy azt hány szakon, illetve munkarendben oktatják. Szó sincs tehát arról, hogy az oktatásban nem vehet részt a tantárgyfelelősön kívül más személy, de a tantárgyfelelős nem maradhat ki az oktatásból. Nem fordulhat az elő, hogy a hallgatók egyáltalán nem találkoznak kontaktórán a tantárgy felelősével. Ezen elvárás nemhogy nem valósítható meg kis intézményekben, hanem éppen ellenkezőleg, adott esetben sokkal nehezebb feladat lehet egy nagy intézményben megvalósítani. Az természetes, hogy egy intézmény törekszik arra, hogy a egy adott ismeretkörért az intézmény minden szakán lehetőleg ugyanaz a személy feleljen. Ez számos tekintetben előnyös, és ezt a MAB is szorgalmazza. Ez azonban nem jelenti azt, hogy minden szakon külön kurzust kellene tartani az adott diszciplínából, hiszen ez az esetek többségében felesleges. Egy konkrét kurzus egyszerre több szakon is meghirdethető, és ugyanaz az előadás vagy gyakorlati óra több szak hallgatói számára is látogatható lehet egyszerre. A fentiek miatt nem is érthető, hogy ezek az érvek miért szerepeltek annak alátámasztására, hogy a tantárgyfelelősök némelyike nem tud részt venni valamilyen formában az összes tantárgya oktatásában.

7. *A könyvtár vonatkozásában a speciális infrastruktúrát egy videotéka, kottatár, illetve CD/DVD-gyűjtemény jelenthetné. Ilyennek a létezéséről azonban sem az önértékelésből, sem a helyszíni látogatás során nem értesültünk. Feltételezhetően ezt az igényt az intézmény és a szak hallgatói jórészt az internet segítségével (fájlmegosztók stb.) ki tudják elégíteni. E téren azonban a fejlesztés szükségesnek tűnik.*

A Liturgia Tanszék könyvtárában található zenetár, amelynek jelentős részét egy korábbi tanszékvezető hagyatéka képezi. Ezen anyag digitalizálása folyamatban van. Ezek a hallgatók számára elérhető anyagok. Számos fiatalabb kántor koncertfelvétele a világhálón is elérhető, és az oktatók is megosztják a hallgatókkal saját gyűjteményeik anyagát.

A bemutatott fejlődési irány biztató, de a fejlesztés folyamatos feladatként kell megjelenjen a szakért felelős szervezeti egység munkatervében.

8. *Az intézmény a megfelelő minőségbiztosítási eszközök alkalmazásával tárja fel a szakon tapasztalható, igen magas arányú hallgatói lemorzsolódás okait és dolgozzon ki középtávlatú akciótervet annak jelentős csökkentésére.*

Az Intézkedési terv szerint a szakfelelős elvégezte a szak összes évfolyamán a 2015/2016-os tanév I. félévébe beiratkozott, de passzív félévet igénybe vevő hallgatónál „az okok feltárását és azt összesítve átadta az Egyetem minőségbiztosítási felelősének, aki az Egyetem többi szakjának hasonló adatainak tanulmányozása után feltárta az okokat, amelyek döntő része nem az Egyetemen múlik, és a lemorzsolódás csökkentésére a felvételi elbeszélgetés alaposabb tájékoztató mivoltát jelölte meg.”

A javaslat nyomán megtörtént a problémakör áttekintése, de az annak nyomán született javaslat nem túl cizellált.

Összegzés:

Mivel a legfajsúlyosabb kérdésekben a problémák megoldódtak vagy az intézmény intézkedésére, vagy a szabályok enyhülése hatására, ezért a MAB Hittudományi Bizottsága a megküldött információk alapján a fenti megjegyzésekkel a szak akkreditációjának megerősítését javasolja azzal, hogy a MAB kérje be a következő tárgykörökben az intézmény beszámolóját 2017. október 15-éig: 1. a kötelezően választható tárgyak megnevezése (a MAB útmutatója szerint összeállított frissített tantervi tábla benyújtásával, s e ponton érdemes volna újra megvizsgálni a szakmai gyakorlat kérdéskörét); 2. a tantárgyfelelősök kötelezően és szabadon választható tantárgyak általi kreditterhelésével kiegészített teljes kreditterhelési táblázat összeállítása (a MAB útmutatóban található oktatói táblázatminta alapján); 3. annak dokumentálása, hogy a tantárgyaik oktatásában eddig részt nem vevő tantárgyfelelősök egyénenként és tantárgyanként hogyan kapcsolódnak be ezentúl tantárgyaik oktatásába; 4. javasolt továbbá a lemorzsolódás témakörének újbóli áttekintése és érdemibb intézkedési terv kidolgozása.